

Guía Docente				
Datos Identificativos				2023/24
Asignatura (*)	Avaliación de recursos e materiais didácticos		Código	652512210
Titulación	Mestrado Universitario en Dirección, Xestión e Innovación de Institucións Escolares e Socioeducativa			
Descriptorios				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	2º cuatrimestre	Primeiro	Optativa	4.5
Idioma	Galego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Pedagogía e Didáctica			
Coordinación		Correo electrónico		
Profesorado		Correo electrónico		
Web				
Descrición xeral	Todo material co calificativo de educativo ou didáctico incorpora concepcións de qué é educar e de qué caracteriza a unha cidadanía educada, mais sen aludir claramente à explícita-lo dun modo detallado. Concepcións que implican xuízos e valoracións sobre cómo é e debe ser o mundo, concepcións filosóficas, sociais, ideolóxicas, pedagóxicas e didácticas, polo tanto: unha selección e organización da información que se presenta na aula, modelos da aprendizaxe adecuada, tipo de tarefas coas que se aprende, cómo organizar espazos e materiais, opcións sobre avaliación, roles do profesorado e do alumnado, etc. A finalidade desta materia é principalmente a de sacar à luz concepcións e modelos explícitos e ocultos e facilitar reflexións e valoracións críticas sobre a súa coherencia e o seu valor educativo.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	Ser capaz de identificar os diferentes fundamentos teóricos e metodolóxicos dun proxecto de educación democrática e crítica, facendo especial énfase nos dereitos humanos e a igualdade de xénero, desenvolvendo culturas da mediación e da paz.
A5	Deseñar, analizar, seleccionar e aplicar técnicas e instrumentos de recollida e análise da información para desenvolver procesos de avaliación de programas, servizos, estratexias e recursos de intervención socioeducativa en diversos contextos.
A6	Desenvolver proxectos educativos de centro e/ou propostas pedagóxicas innovadoras baseadas na xustiza, a democracia e a diversidade.
A10	Ser capaz de impulsar e desenvolver estratexias que impulsen a cultura de traballo en rede.
A12	Ser capaz de detectar necesidades de formación continua e da súa institucionalización como requisito asociado á mellora educativa.
B1	Capacidade de análise e síntese
B3	Habilidades para localizar e analizar información de fontes diversas
B7	Capacidade para elaborar e defender un discurso ante diferentes audiencias
B8	Traballo colaborativo
B12	Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
B13	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B14	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas à aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
B15	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades.
B16	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun modo que haberá de ser en gran medida autodirixido ou autónomo.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida

C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común
C6	Capacidade de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclua reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos, valorando criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información disponible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados do título	
Elaborar modelos de análisis y de evaluación de recursos didácticos y evaluar un libro de texto que esté vigente con el marco legislativo actual.	AP1	BM1	CM3
	AP5	BM3	CM4
	AP6	BM7	CM6
	AP10	BM8	CM7
	AP12	BM12	
	BM13		
	BM14		
	BM15		
	BM16		
Saber detectar silencios, omisiones y sesgos informativos y educativos en los materiales curriculares	AP5	BM1	CM3
	AP6	BM3	CM4
	AP10	BM7	CM6
	AP12	BM8	CM7
		BM12	
		BM13	
		BM14	
		BM15	
	BM16		

Contidos	
Temas	Subtemas
Incidencia dos recursos e materiais didácticos na selección cultural dos contéudos curriculares. Avaliación e selección de recursos e materiais didácticos no marco do Proxecto Educativo das institucións escolares e socioeducativas: orientacións, criterios e instrumentos. O funcionamento en rede para a procura, avaliación e utilización de recursos e materiais didácticos. Os Proxectos como eixos para o coñecemento e emprego de materiais didácticos e para a alfabetización multimedia	Niveis de xustiza social e educativa de discursos, lexislacións, propostas e recursos didácticos desde o punto das normativas derivadas das distintas convencións dos Dereitos Humanos Os recursos didácticos. O material curricular e a regulación da práctica docente. A perspectiva tecnolóxica e o controle político e relixioso através dos materiais curriculares Os materiais impresos e o Currículum. O libro de texto no ensino: características e funcións. O libro de texto e a descualificación do profesorado. Materiais curriculares alternativos: características e funcións. O profesorado como deseñador de materiais: posibilidades e limitacións

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais

Aprendizaxe colaborativa	A10 A12 B8 B14 B15 C4 C6 C7	0	20	20
Debate virtual	A1 B1 B7 B12 B13 B14 B15 C3 C6 C7	0	6	6
Traballos tutelados	A5 A6 A10 B3 B4 B13 B14 B15 B16 C3 C4 C6	15	25.5	40.5
Análise de fontes documentais	A1 A5 A12 B1 B3 B4 B16 C3 C6	15	21	36
Atención personalizada		10	0	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Aprendizaxe colaborativa	Debate en pequenos grupos na aula
Debate virtual	Comentarios nunha rede virtual que decidiremos na aula
Traballos tutelados	Análise informativo e didáctico de material curricular
Análise de fontes documentais	Leitura previa às aulas de documentación científica sobre os contidos do programa Análises, reflexións e contraste de opinións fundamentadas sobre a base do debate que se xere nas aulas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados Análise de fontes documentais	Titorías

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	A5 A6 A10 B3 B4 B13 B14 B15 B16 C3 C4 C6	Análise dun libro de texto, atendendo a dimensións como: -Legalidade e adecuación à lexislación - Análise da información escrita e icónica - Análise do deseño curricular implícito - Análise da empresa editora - Análise do autoría	40
Análise de fontes documentais	A1 A5 A12 B1 B3 B4 B16 C3 C6	Leitura previa às aulas de textos científicos seleccionados polo profesor relacionados cos contidos da materia. Revisións dos textos da guía para avaliar materiais curriculares que se fará pública nos primeiros días das aulas e construcións de escalas para facilitar o valeirado dos libros de texto.	40
Aprendizaxe colaborativa	A10 A12 B8 B14 B15 C4 C6 C7	calidade do traballo xerado en pequeno grupo na aula como preparación ao debate en pleno na aula	10
Debate virtual	A1 B1 B7 B12 B13 B14 B15 C3 C6 C7	Participación na rede virtual que decidamos ao principio do curso	10

Observacións avaliación

Fontes de información

Bibliografía básica

- APARICI, Roberto e GARCÍA-MATILLA, Agustín (1989). Lectura de imágenes. Madrid. Ediciones de la Torre
- BANKS, Marcus (2010). Los datos visuales en la investigación cualitativa. Madrid. Morata
- GIMENO SACRISTÁN, Joé (Comp.) (2015). Los contenidos. Una reflexión necesaria. Madrid. Morata
- GONZÁLEZ ASTUDILLO, Mª Teresa e SIERRA VÁZQUEZ, Modesto (2002). La enseñanza del análisis matemático en los libros de texto españoles de Enseñanza Secundaria del Siglo XX. Historia de la Educación: Revista interuniversitaria. Nº 21, páxs. 177 - 198.
- KRIPPENDORFF, Klaus (1997). Metodología de análisis de contenido: teoría y práctica. Barcelona. Paidós
- LUENGO GONZÁLEZ, Mª Rosa y BLÁZQUEZ ENTONADO, Florentino (2004). Género y Libros de Texto. Un estudio de estereotipos en las imágenes. Badajoz. Junta de Extremadura - Instituto de la Mujer de Extremadura
- MARTÍNEZ BONAFÉ, Jaume (2002). Políticas del libro de texto escolar. Madrid. Morata
- PINGEL, Falk (2010). UNESCO Guidebook on Textbook Research and Textbook Revision. 2nd revised and updated edition. Paris. UNESCO & Georg Eckert Institute for International Textbook Research.<http://unesdoc.unesco.org>
- SQUIRES, David e McDOUGALL, Anne (1997). Cómo elegir y utilizar software educativo. Guía para el profesorado. Madrid. Morata - Fundación Paideia
- TORRES SANTOMÉ, Jurjo (2011). La justicia curricular. El caballo de Troya de la cultura escolar. Madrid. Morata
- TORRES SANTOMÉ, Jurjo (2017). Políticas educativas y construcción de personalidades neoliberales y neocolonialistas. Madrid. Morata
- VAN DIJK, Teun A. (2003). Ideología y discurso. Una introducción multidisciplinaria. Barcelona. Ariel
- CALVO BUEZAS, Tomás (1989). Los racistas son los otros. Gitanos, minorías y Derechos Humanos en los Textos Escolares. Madrid. Popular.DIGÓN, Patricia (2005). ¿Qué fue de Nannerl Mozart? Género y música en la escuela obligatoria. Morón, Sevilla. Cooperación educativa Kikiriki.ECOLOGISTAS EN ACCIÓN (2006). Estudio del currículum oculto antiecológico de los libros de texto. Madrid. Ecologistas en acción.
http://www.ecologistasenaccion.org/IMG/pdf/Informe_curriculum.pdf ECOLOGISTAS EN ACCIÓN (2007). Educación y Ecología. El currículum oculto antiecológico de los libros de texto. Madrid. Popular.FERNÁNDEZ, Ceneida (2011). "Análisis de temas en los libros de texto de matemáticas. Características de un instrumento para la actividad profesional del profesor de matemáticas". Uno. Revista de Didáctica de las Matemáticas. Nº 56 (Enero) páxs. 77 - 85.GEE, Jean Paul (2005). La ideología en los discursos. Madrid. Morata - Fundación Paideia.GONZÁLEZ ASTUDILLO, Mª Teresa e SIERRA VÁZQUEZ, Modesto (2002). "La enseñanza del análisis matemático en los libros de texto españoles de Enseñanza Secundaria del Siglo XX". Historia de la Educación: Revista interuniversitaria. Nº 21, páxs. 177 - 198.Grupo ?ELEUTERIO QUINTANILLA? (1998). Libros de texto y diversidad cultural. Madrid. Talasa.JOHNSEN, Egil Borre (1996). Libros de texto en el calidoscopio. Estudio crítico de la literatura y la investigación sobre los textos escolares. Barcelona. Pomares Corredor.LÓPEZ GARCÍA, María (2010). "A rey muerto, rey puesto. El papel del docente en el manual escolar". Revista Iberoamericana de Educación. Nº 54, páxs. 202 - 220.LUENGO GONZÁLEZ, Mª Rosa y BLÁZQUEZ ENTONADO, Florentino (2004). Género y Libros de Texto. Un estudio de estereotipos en las imágenes. Badajoz. Junta de Extremadura - Instituto de la Mujer de Extremadura.MARTÍNEZ BONAFÉ, Jaume (2002). Políticas del libro de texto escolar. Madrid. Morata.MARTÍNEZ, Juan Pedro e RODRÍGUEZ, Antonio (2006). ?La editoriales mueven ficha. Ahora te toca a ti?. In-fan-cia, nº 99 (Septiembre- Octubre), páxs. 3 - 9.MINGUEZ, Jesús G. e BEAS, Miguel (Comps.) (1995). Libros de texto y construcción de materiales curriculares. Armilla (Granada). Proyecto Sur de Ediciones S.A.L.PINGEL, Falk (2009). UNESCO Guidebook on Textbook Research and Textbook Revision. 2nd revised and updated edition. Paris. UNESCO & Georg Eckert Institute for International Textbook Research.
<http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001171/117188e.pdf> PRO BUENO, Antonio de (2009). "El estudio de los materiales en los libros de texto de ciencias para el mundo contemporáneo". Alambique. Didáctica de las Ciencias Experimentales. Nº 59 (Enero) páxs. 79 - 92.RICHAUDEAU, François (Dir.) (1987). La legibilidad. Investigaciones actuales. Madrid. Fundación Germán Sánchez Ruipérez.SQUIRES, David e McDOUGALL, Anne (1997). Cómo elegir y utilizar software educativo. Guía para el profesorado. Madrid. Morata - Fundación Paideia.STODOLSKY, Susan S. (1991). La importancia del contenido en la enseñanza. Actividades en las clases de matemáticas y ciencias sociales. Barcelona. Paidós-M.E.C.TORRES SANTOMÉ, Jurjo (2011). La justicia curricular. El caballo de Troya de la cultura escolar. Madrid. Morata.VAN DIJK, Teun A. (2003). Ideología y discurso. Una introducción multidisciplinaria.

Barcelona. Ariel.VAN DIJK, Teun A. (2003). Dominación étnica y racismo discursivo en España y América Latina.
Barcelona. Gedisa.VV. AA. (1990). Tercer Mundo y racismo en los libros de texto. Madrid. Cruz Roja Española.

Bibliografía complementaria	- ATIENZA CERREZO, Encarna (2007). Discurso e ideología en los libros de texto de ciencias sociales. Discurso & Sociedad. Vol. 1, Nº 4, páxs. 543 - 574 - BARDIN, Laurence (1986). El análisis de contenido. Madrid. Akal - BLANCO GARCÍA, Nieves (2000). El sexismo en los materiales educativos de la E.S.O. . Sevilla. Instituto Andaluz de la Mujer - CALVO BUEZAS, Tomás (1989).). Los racistas son los otros. Gitanos, minorías y Derechos Humanos en los Textos Escolares. Madrid. Popular - DIGÓN, Patricia (2005). ¿Qué fue de Nannerl Mozart? Género y música en la escuela obligatoria. Morón, Sevilla. Cooperación educativa Kikiriki. - FERNÁNDEZ, Ceneida (2011). Análisis de temas en los libros de texto de matemáticas. Características de un instrumento para la actividad profesional del profesor de matemáticas. Uno. Revista de Didáctica de las Matemáticas. Nº 56 (Enero) páxs. 77 - 85. - GARCÍA-CABEZA, Belén and SÁNCHEZ BELLO, Ana (2013). Sex Education Representations in Spanish Combined Biology and Geology Textbooks. International Journal of Science Education. 35:10, 1725-1755 - GEE, Jean Paul (2005). La ideología en los discursos. Madrid. Morata - Fundación Paideia - GRASA, Rafael (1988). Los libros de texto. Manuales y educación para la paz. Cuadernos de Pedagogía, nº 163, Octubre, páxs. 87 - 89. - Grupo ?ELEUTERIO QUINTANILLA? (1998). Libros de texto y diversidad cultural. Madrid. Talasa. - IDELAND, Malin e MALMBERG, Claes (2014). 'Our common world' belongs to 'Us': constructions of otherness in education for sustainable development. Critical Studies in Education. Vol. 55, Nº 3, September 2014, páxs. 369 - 386. - JENNINGS, Todd e MACGILLIVRAY, Ian K. (2011). A Content analysis of lesbian, gay, bisexual, and transgender topics in multicultural education textbooks. Teaching Education. Vol. 22, Nº 1, March 2011, páxs. 39 - 62 - JOHNSEN, Egil Borre (1996). Libros de texto en el calidoscopio. Estudio crítico de la literatura y la investigación sobre los textos escolares. Barcelona. Pomares Corredor - LÓPEZ, Elena Mª; GUERRERO, Ana C.; CARRILLO, José e CONTRERAS, Luis C. (2015). La resolución de problemas en los libros de texto: un instrumento para su análisis. AIEM - Avances de Investigación en Educación Matemática. Nº 8, páxs. 73 - 94. - LÓPEZ GARCÍA, María (2010). A rey muerto, rey puesto. El papel del docente en el manual escolar. Revista Iberoamericana de Educación. Nº 54, páxs. 202 - 220 - MANES (). Centro de Investigación MANES. http://www.uned.es/manesvirtual/ProyectoManes/index.htm - MARTÍNEZ BONAFÉ, Jaume (1995). ?Interrogando al material curricular (Guión para el análisis y la elaboración de materiales para el desarrollo del curriculum)? En Jesús G. MINGUEZ e Miguel BEAS (Comps.): Libros de texto y construccion. Armilla (Granada). Proyecto Sur de Ediciones S.A.L., páxs. 221 - 245. - MILLARES, Pedro e MARTÍN, Concepción (2008). Tratamiento didáctico de la familia en los libros de texto y las guías didácticas de Educación Infantil. Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia. Nº 56 (Abril) páxs. 111 - 123 - MINGUEZ, Jesús G y BEAS, Miguel (Comps.) (1995). Libros de texto y construcción de materiales curriculares. Armilla (Granada). Proyecto Sur de Ediciones S.A.L - NASSER, Riad and Irene (2008). Textbooks as a vehicle for segregation and domination: state efforts to shape Palestinian Israelis' identities as citizens. Journal of Curriculum Studies, 40:5, 627 - 650 - PARCERISA ARÁN, Artur (1996). Materiales curriculares. Cómo elaborarlos, seleccionarlos y usarlos. Barcelona. Graó - PELED-ELHANAN, Nurit (2012). Palestine in Israel School Books. Ideology and Propaganda in Education. London. L.B.Tauris. - PELLEJERO GOÑI, Lucía (2011). La educación de la sexualidad: el sexo y el género en los libros de texto de Educación Primaria. Revista de Educación, Nº 354 (Xaneiro/Abril), páxs. 399 - 427. - PERALES, F. Javier e JIMÉNEZ, Juan de Dios (2002). Las ilustraciones en la enseñanza-aprendizaje de las ciencias. Análisis de libros de texto. Enseñanza de las ciencias, Vol. 20, Nº 3, páxs. 369 - 386. - RICHAUDEAU, François (1981). Concepción y producción de manuales escolares. Guía práctica. Bogotá. SECAB / CERLAL / UNESCO

- SUBIRATS, Marina (Coord.) (1993). El sexismo en los libros de texto: análisis y propuesta de un sistema de indicadores. Madrid. Ministerio de Asuntos Sociales - Instituto de la Mujer
  - SUBREENDUTH, Sharon (2013). Insidious Colonialism in Post-Apartheid Education: Interplay of Black Teacher Narratives, Educational Policy and Textbook Analysis. *Qualitative Research in Education* Vol.2 No.3 October 2013 pp.213-241
  - TERRÓN CARO, Mª Teresa e COBANO-DELGADO PALMA, Verónica (2008). El papel de la mujer en las ilustraciones de los libros de texto de Educación Primaria. *Foro de Educación*. N° 10, páxs. 385 - 400.
  - THOMA, Michael (2015). Critical analysis of textbooks: knowledge-generating and the emerging image of "global economic contexts". *Critical Studies in Education*. Publicación online: 16 Nov. 2015.
<http://www.tandfonline.com/doi/abs>
  - VAN DIJK, Teun A (2003). *Dominación étnica y racismo discursivo en España y América Latina*. Barcelona. Gedisa.
  - WODAK, Ruth e MEYER, Michael (Comp.) (2003). *Métodos de análisis crítico del discurso*. Barcelona. Gedisa
-

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Materias que continúan o temario
Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías